ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **M. K.**, zastoupený Mgr. Přemyslem Hoke, advokátem se sídlem Doudlebská 1046/8, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2018 čj. OAM-56/LE-LE05-ZA08-PD1-2011, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2020, čj. 13 Az 67/2018-184,

takto:

**I.** Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2020, čj. 13 Az 67/2018-184, **se ruší**.

**II.** Rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2018 čj. OAM-56/LE-LE05-ZA08-PD1-2011, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

**III.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **49 368 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Přemysla Hoke, advokáta.

## Odůvodnění:

### I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného z 13. 4. 2016 čj. OAM-56/LE-LE05-ZA14-R3-2011, byla žalobci na dobu 12 měsíců udělena doplňková ochrana podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, z důvodu, že žalobci ve vlasti hrozilo riziko mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a to vzhledem k jeho postavení v gruzínské společnosti, k okolnostem jeho zapojení do státního aparátu v minulosti, k jeho podnikatelským a obchodním aktivitám a kontaktům a vztahům jeho bývalých

obchodních partnerů či konkurentů (dále též „rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany“). Uvedeným rozhodnutím zároveň žalovaný žalobci neudělil azyl dle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu.

[2] Dne 28. 2. 2017 požádal žalobce o prodloužení doplňkové ochrany. Žádost odůvodnil politickou situací v zemi původu, nejasnou situací spojenou se soudním řízením vedeném proti jeho osobě, odročením soudního jednání na dobu neurčitou, a tím, že představitel protistrany A. T. má neomezený vliv na vládu, soud a státní zastupitelství. Žalobce tedy nemůže prokázat svou nevinu.

[3] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím rozhodl podle § 53a odst. 4 zákona o azylu o neprodloužení doplňkové ochrany, neboť již pominuly důvody, pro něž byla žalobci v roce 2016 doplňková ochrana udělena, a v případě návratu do země původu mu již nehrozí nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu.

[4] Žalobu proti rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany Městský soud v Praze výše uvedeným rozsudkem zamítl. Dospěl k závěru, že žalobce nebyl ve správním řízení jakkoli zkrácen na svých právech a žalovaný své závěry dostatečně a přezkoumatelným způsobem odůvodnil. Městský soud se ztotožnil s žalovaným, že přes přetrvávající potíže v oblasti fungování a nezávislosti justice došlo v Gruzii k takovým podstatným změnám ve vztahu k potížím uváděným žalobcem, že doplňkové ochrany již není potřeba, neboť žalobci již v případě jeho návratu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Na uvedeném dle městského soud ničeho nemění ani to, že žalobce byl gruzínským parlamentem označen za politického uprchlíka. Důvodem pro prodloužení doplňkové ochrany nejsou ani žalobcovy zdravotní potíže, neboť v Gruzii je dostupná lékařská péče a státem financovaný všeobecný zdravotní systém, a to i navrátilcům, neboť občané Gruzie mají automaticky přístup do státního pojištění.

[5] K námitce argumentující rodinnými důvody městský soud uvedl, že žalobce se nedomáhal prodloužení doplňkové ochrany z důvodu rodinných vazeb na území České republiky. Navíc, napadeným rozhodnutím nebyl žalobci zakázán pobyt na území České republiky a nic mu nebrání v tom, aby požádal o některou z forem povolení k pobytu dle zákona o pobytu cizinců a následně realizovat svůj rodinný a pracovní život na území České republiky.

## II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[7] Přijatelnost kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tj. přesah vlastních zájmů stěžovatele, spatřuje v tvrzeném porušování základních lidských práv v Gruzii, na něž je třeba upozornit a chránit tak občany před zlovůlí tamní moci. Současně není judikatura stran ustanovení § 12, § 14 a § 14a zákona o azylu jednotná, a dosud ani nebyla komplexně vyřešena otázka azylu ve vztahu k tvrzením stěžovatele v návaznosti na humanitární azyl, doplňkovou ochranu a překážku vycestování. Městský soud v podstatě nerespektoval ustálenou judikaturu a též hrubě pochybil při aplikaci a výkladu jak hmotného, tak i procesního práva.

[8] Stěžovatel namítá, že žalovaný byl veden snahou vyhovět Gruzii, a proto rezignoval na správné, úplné, nezávislé a nestranné zjišťování aktuálního stavu věci. Žalovaný opakovaně bezdůvodně neuděluje azyl žadatelům z Gruzie, aniž se zabývá jejich skutečnými důvody a reálným stavem dodržování lidských práv v jejich vlasti. V případě stěžovatele pak dostatečně nezvážil konkrétní okolnosti, zejména vliv místního oligarchy T., jenž je hlavním svědkem v trestním řízení vedeném v Gruzii proti stěžovateli, na justiční systém. Žalovaný jen velmi obecně zjistil toliko pozitivní zprávy, aniž vzal v úvahu řadu negativních. Žalovaný ani městský soud neprovedly, resp. se nevypořádaly se stěžovatelem předloženými důkazy o tom, že situace v Gruzii není tak ideální, jak je v pozitivních zprávách prezentováno. Stěžovatel nesouhlasí se závěry žalovaného a městského soudu, že Gruzie prošla reformami, nyní je tam již vše v pořádku, a proto mu v případě jeho návratu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy.

[9] Stěžovatel rovněž opakovaně odkázal na předchozí rozhodnutí Ústavního soudu a městského soudu ve věci extradice, jakož i městského soudu a Nejvyššího správního soudu ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V nyní projednávané věci pak městskému soudu vytknul, že nepostupoval v souladu se svým názorem vyjádřeným v předchozím rozsudku z 23. 6. 2015, čj. 1 Az 20/2014-47, ve věci původní azylové žádosti stěžovatele, neboť překvapivě nevzal v úvahu okolnosti stran trestního řízení v Gruzii zjištěné v rámci extradičního řízení. Přitom nedošlo ke změně okolností, neboť A. T. je místním oligarchou, stále se jej nepodařilo vyslechnout a stěžovateli v zemi jeho původu i nadále hrozí, že by trestní řízení neodpovídalo zásadám čl. 3 a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“) a ani případný trest odnětí svobody by nebyl vykonán v souladu s požadavky čl. 3 Úmluvy. V jeho případě neexistují záruky spravedlivého procesu, jimiž nemohou být ani záruky poskytnuté gruzínskými trestními orgány, kterým stěžovatel nevěří. Uvedené je umocněno tím, že úroveň gruzínského vězeňského systému neodpovídá českým, resp. unijním standardům. Stěžovatel má proto naprosto důvodné obavy o svůj život a zdraví. Podle stěžovatele nelze přehlížet důkazy o účelovosti a nezákonnosti jeho trestního stíhání, jež předložil v extradičním i azylovém řízení. Žalovaný ani městský soud je však nevzali v úvahu. Stěžovatel rovněž namítá nesprávnou aplikaci § 14a a § 53a odst. 4 zákona o azylu.

[10] Stěžovatel dále namítá, že městský soud dal žalovanému ve všem zcela nekriticky za pravdu, aniž se vůbec zabýval podstatou žádosti, žalobou a tam vznesenými námitkami. V této souvislosti je napadený rozsudek nepřezkoumatelný, neboť městský soud neučinil žádná relevantní zjištění stran aktuálního stavu v Gruzii a stejně jako žalovaný se věcí zabýval pouze obecně, aniž přihlédl ke konkrétním okolnostem stěžovatelova případu. Městský soud v bodě 35 napadeného rozsudku odkázal na zprávu Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických z 20. 4. 2018 o dodržování lidských práv v roce 2017 v Gruzii, podle níž jsou případy špatného zacházení ve věznicích vyšetřovány a dochází i k obviňování úředníků, policistů a zaměstnanců věznic z nelidského a ponižujícího zacházení či zneužití pravomoci. Z toho vyplývá, co stěžovatel celou dobu tvrdí, totiž že v případě jeho návratu do Gruzie mu hrozí nelidské a ponižující zacházení či trestání. Přesto však dle žalovaného ani městského soudu nemá právo na doplňkovou ochranu. Stěžovatel je naopak názoru, že je-li zde byť jen malá hrozba, že by mohl být vystaven takovému zacházení či trestání, je na místě udělení doplňkové ochrany, přičemž obecně poukázal na neustálenost rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu ohledně

zrušení § 91 zákona o azylu účinného do 31. 8. 2006 upravujícího překážky vycestování a zavedení doplňkové ochrany.

[11] Stěžovatel též namítá, že žalovaný měl zvážit i udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu z důvodu jeho invalidity s podstatnou vadou zraku, neboť zdravotní péče, jež by se stěžovateli mohlo dostat v Gruzii, navíc ve vazbě či výkonu trestu, neodpovídá základním, natož v ČR běžně dostupným standardům. Žalovaný ani městský soud nevzali v úvahu pro účely § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu ani extrateritoriální aspekt čl. 8 Úmluvy v případě narušení rodinného života stěžovatele spočívajícího v soužití s manželkou a dcerami, které legálně pobývají v ČR.

[12] Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu i napadené rozhodnutí a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný předně uvedl, že kasační stížnost obsahuje řadu obdobných námitek jako žaloba, k nimž se již dostatečně vyjádřil ve svém rozhodnutí i vyjádření k žalobě, a proto nepovažuje za nutné, svá vyjádření k dané věci opakovat. Odkazy stěžovatele na zprávy o zemi jeho původu považuje za zcela obecné bez souvislosti s jeho osobou a příběhem. Naopak zprávy použité žalovaným k posouzení případu stěžovatele považuje za zcela dostatečné, neboť z nich jednoznačně vyplývá, že v období od udělení doplňkové ochrany stěžovateli došlo v Gruzii k podstatnému vývoji, a to nejen ohledně tvrzeného vlivu zmíněného podnikatele na státní orgány, ale především v práci samotné justice a státních orgánů. Není důvod domnívat se, že by návrat do vlasti pro stěžovatele mohl představovat skutečné nebezpečí vážné újmy, pro nějž by mohla být doplňková ochrana udělena. Stěžovatel neuvedl a správní orgán nezjistil žádné skutečnosti, které by jej vedly k udělení doplňkové ochrany ani s ohledem na existenci jiných relevantních důvodů. Důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem přesně vymezeny, jsou poměrně úzké a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv tak, jak jsou různými mezinárodními smlouvami uznávána. Stěžovatel pouze domýšlí krajní scénáře v případě jeho návratu do země původu a snaží se žalovanému i soudu podsunout své domněnky jako skutečnost, aniž mají jakoukoli reálnou spojitost s jeho azylovým příběhem.

[14] Žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné.

## III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Jelikož jde o věc mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, odmítne ji jako nepřijatelnou. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) Nejvyšší správní soud pro stručnost odkazuje na své usnesení z 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS.

[16] Stěžovatel spatřuje přijatelnost kasační stížnosti v nejednotnosti judikatury Nejvyššího správního soudu, jakož i v pochybení městského soudu při aplikaci a výkladu hmotného i procesního práva. Podle Nejvyššího správního soudu je v dané věci kritérium přijatelnosti naplněno, nikoli však z důvodu tvrzeného stěžovatelem. Nejvyšší správní soud kasační stížnost přijal k meritornímu přezkumu, neboť se dotýká otázek, které dosud nebyly judikaturou řešeny (zda změny, ke kterým došlo v Gruzii v návaznosti na změnu

politické situace, jsou takového charakteru, že stěžovateli, nacházejícím se ve specifickém postavení, již v zemi původu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, pro které mu byla udělena doplňková ochrana).

[17] Kasační stížnost je důvodná.

[18] Stěžovatel velmi obecně namítl nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu. Tato námitka není důvodná, neboť odůvodnění netrpí nedostatkem důvodů pro vyslovené právní závěry, ani není nesrozumitelné. Důvodem nepřezkoumatelnosti není bez dalšího ani to, ztotožní-li se krajský (městský) soud plně se závěry žalovaného. Tato námitka je zřejmým odrazem jeho nesouhlasu s věcnými závěry městského soudu. Tvrzené nedostatky v přezkoumatelnosti rozsudku městského soudu však zjevně nebrání stěžovateli vést věcnou polemiku se závěry soudu a nebrání ani Nejvyššímu správnímu soudu v přezkumu napadeného rozsudku. K těmto námitkám se proto soud vyjádří v rámci věcného přezkumu u jednotlivých dílčích otázek.

[19] Podle § 53a odst. 4 zákona o azylu *osoba požívající doplňkové ochrany je oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena. Tuto žádost musí osoba požívající doplňkové ochrany podat nejpozději 30 dnů před uplynutím doby, na níž je jí doplňková ochrana udělena. Pokud podání žádosti o prodloužení doplňkové ochrany ve stanovené lhůtě zabrání důvody na vůli osoby požívající doplňkové ochrany nezávislé, je oprávněna tuto žádost podat do 3 pracovních dnů po odpadnutí těchto důvodů. Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a). Doplňková ochrana se prodlouží nejméně o 2 roky; je-li důvodné nebezpečí, že by osoba požívající doplňkové ochrany mohla závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ho již narušuje, prodlouží se doplňková ochrana o 1 rok. Při prodlužování doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny se postupuje obdobně*.

[20] Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu *se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště*. Podle odst. 2 téhož ustanovení *se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

[21] Podstatou námitek je přesvědčení stěžovatele, že jsou v jeho případě nadále splněny podmínky pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu. Tyto námitky vede dvojím směrem. Jednak nesouhlasí se zjištěními a závěry žalovaného, potvrzenými městským soudem, že se od roku 2016, kdy mu byla udělena doplňková ochrana, situace v Gruzii natolik změnila k lepšímu, že mu již v zemi původu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Žalovanému i městskému soudu v této souvislosti rovněž vytýká,

že neprovedli, resp. se nevypořádali se stěžovatelem předloženými důkazy o tom, že situace v Gruzii není ve skutečnosti taková, jak je dovozováno z žalovaným shromážděných podkladů (zpráv).

[22] Námitky týkající se procesní stránky věci (postupu při dokazování), zmíněné opakovaně na více místech kasační stížnosti ovšem stěžovatel formuluje často jen obecně. Ne vždy totiž upřesnil, co konkrétně má ve vztahu k němu a jeho situaci z těchto jiných důkazů vyplývat a jakým způsobem tyto důkazy vyvracejí závěry učiněné žalovaným a městským soudem. Učinil tak pouze v některých případech.

[23] Stěžovatel jako „opomenuté důkazy" výslovně zmínil extradiční spis, resp. v extradičním řízení předložené důkazy a zjištěné okolnosti ohledně trestního řízení vedeného proti stěžovateli. Nejvyšší správní soud zjistil, že městský soud uvedené důkazy sice neprovedl, avšak svůj postup řádně a adekvátně zdůvodnil v bodu 32 svého rozsudku. Konkrétně ve vztahu ke všem navrhovaným důkazům, jež časově předchází rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany, městský soud uvedl, že se vztahují k situaci, která v zemi žalobcova původu panovala v období do let 2014, 2015 a trvala i v roce 2016, nikoli však v roce 2018, kdy bylo rozhodováno o žádosti žalobce o prodloužení doplňkové ochrany. Z toho důvodu se nejedná o opomenuté důkazy [např. nález Ústavního soudu z 1. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 1135/17 (N 200/87 SbNU 259)]. S tímto odůvodněním se Nejvyšší správní soud nadto ztotožňuje, neboť s ohledem na podstatu posuzované věci není třeba zjišťovat, co bylo důvodem nevydání stěžovatele do Gruzie ještě před udělením doplňkové ochrany (to v zásadě není sporné), ale zda tyto důvody trvají i nadále. Výslovně stěžovatel ještě zmínil zprávu bývalého ombudsmana Gruzie S. S., který byl ombudsmanem v letech 2005 – 2009. Ta má pojednávat o podobném případu neoprávněného nárokování majetku. Tuto zmínku však stěžovatel neučinil v souvislosti s opomenutými důkazy, ale navrhl ji provést k důkazu v kasačním řízení na podporu svého tvrzení, že je nevinen, pokud jde o obvinění ze strany A. T. ze zpronevěry. Nejvyšší správní soud tento důkaz neprovedl (viz bod [42] tohoto rozsudku).

[24] Dále již stěžovatel vůbec neupřesnil, jaké konkrétní jiné důkazy, jež dle jeho názoru vyvracejí závěry žalovaného, měly být podle jeho názoru ze strany městského soudu přehlédnuty. Touto konkretizací není ani seznam důkazů, které stěžovatel navrhuje provést v řízení o kasační stížnosti, uvedený v závěru kasační stížnosti. Pokud tedy sám stěžovatel neupřesnil, co konkrétně má ve vztahu k němu a jeho situaci z těchto jiných důkazů vyplývat a jakým způsobem tyto důkazy vyvracejí závěry učiněné žalovaným a městským soudem, odkazuje Nejvyšší správní soud na to, že městský soud v bodě 38 napadeného rozsudku neprovedení stěžovatelem navrhovaných důkazů zdůvodnil. Protože stěžovatel tyto závěry žádnou konkrétnější argumentací nenapadá, Nejvyšší správní soud se k nim nebude blíže a konkrétněji vyjadřovat.

[25] Kromě neprovedení důkazů stěžovatel namítal též učinění nesprávných závěrů z důkazů žalovaným provedených. Konkrétně argumentoval, že žalovaný dostatečně nezjistil skutečný stav věci v rozsahu, jenž by odůvodňoval závěr o takovém zlepšení situace v Gruzii, že mu již v zemi původu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Až tato argumentace je podstatou kasační stížnosti.

[26] Pro vypořádání této námitky je podle Nejvyššího správního soudu stěžejní porovnat podklady, na nichž žalovaný založil důvody vedoucí k udělení doplňkové ochrany v dubnu 2016 s podklady, o něž opřel svůj závěr o neprodloužení doplňkové ochrany v říjnu 2018. Pouze tak lze dostatečně přezkoumat, zda žalovaný, a potažmo městský soud, správně a dostatečně zjistili stav věci v tom smyslu, že opravdu v Gruzii v daných oblastech došlo k natolik významnému zlepšení, jež odůvodňovalo neprodloužení doplňkové ochrany stěžovateli. V tomto ohledu se musí jednat o nové a aktuální poznatky a informace, jež přiléhavě reflektují změnu v čase.

[27] Základem řízení o prodloužení doplňkové ochrany je totiž posouzení toho, zda se významně a dlouhodobě změnily okolnosti, pro které byla žadateli udělena doplňková ochrana (rozsudek Nejvyššího správního soudu z 11. 2. 2021, čj. 7 Azs 249/2020-29, bod 12). Z dikce § 53a zákona o azylu plyne, že je presumována existence důvodů pro udělení doplňkové ochrany do doby, než je prokázán opak. Žalovaný proto nese důkazní břemeno v otázce, zda nadále trvá původní důvod udělení doplňkové ochrany, nebo zda se naopak situace v domovském státě cizince stabilizovala a tato změna je natolik významné a trvalé povahy, že cizinci nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy a odůvodňuje to zamítnutí žádosti o prodloužení doplňkové ochrany (rozsudek Nejvyššího správního soudu z 24. 7. 2013, čj. 6 Azs 15/2013-35, bod 22).

[28] Ve stěžovatelově případě shledal žalovaný nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu spočívající v *mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání*. Udělení doplňkové ochrany v dubnu 2016 odůvodnil v návaznosti na stěžovatelovu obavu, že bude vydán k trestnímu stíhání do Gruzie a tam souzen a vězněn, zjištěními o zasahování výkonné moci do soudnictví, nedostatcích v oblasti právního státu, případech mučení a špatného zacházení ze strany příslušníků orgánů pověřených vymáháním zákonnosti, aniž by ti byli voláni k zodpovědnosti, přetrvávajícím špatným zacházením s vězni kritizovaném Benátskou komisí Rady Evropy, existencí zájmu osob disponujících neformálním vlivem na výkon všech složek státní moci a dosud nestabilním fungováním státního aparátu. Žalovaný uvedl, že ačkoli někteří pozorovatelé v několika posledních letech zaznamenali zlepšení, Benátská komise Rady Evropy kritizovala, že tyto problémy přetrvávají. V konkrétním případě stěžovatele pak žalovaný zohlednil jeho postavení v gruzínské společnosti, okolnosti jeho zapojení do státního aparátu, obchodní a podnikatelské aktivity a v neposlední řadě kontakty, vztahy a vazby jeho bývalých obchodních partnerů či konkurentů.

[29] Neprodloužení doplňkové ochrany v napadeném rozhodnutí pak žalovaný zdůvodnil v obecné rovině tím, že od nástupu nové vlády politické strany Gruzínský sen – demokratická Gruzie v roce 2012 se uskutečnila řada personálních a společenských změn napříč celou gruzínskou společností. Jak je patrné také ze zprávy Freedom House: Svoboda ve světě 2018 – Gruzie, z 27. 2. 2018, a Výroční zprávy Human Rights Watch 2018 z 18. 1. 2018, demokratický vývoj v zemi a boj s korupcí vykazují v posledních letech v mnoha ohledech významné zlepšení. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických z 20. 4. 2018, o dodržování lidských práv v roce 2017 v Gruzii, dle žalovaného plyne, že i přes některé nedostatky gruzínská vláda podnikla kroky k vyšetření některých nařčení z porušení lidských práv, státní orgány prováděly vyšetřování na základě jednotlivých nařčení z krutého, nelidského nebo ponižujícího

zacházení či trestání, a úřad veřejného ochránce práv vyslovil vládě dokonce pochvalu za některá vyšetřování.

[30] Žalovaný se také se zabýval osobou A. T., přičemž vyšel z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 23. 1. 2018, čj. 125668/2017-LPTP, „Gruzie – Podnikatel A. T., ovlivňování státních institucí a kriminální praktiky při jeho podnikání“, která vychází z odpovědí zastupitelského úřadu v Tbilisi. Z informace MZV plyne, že A. T. byl v období vlády Sjednoceného národního hnutí (2004 – 2012) dobře postaveným podnikatelem s napojením na tehdejší vládu. Nyní se ale jedná o běžného podnikatele bez zvláštního napojení na současnou vládu. Od roku 2012 tak jeho postavení nepřesahuje postavení jiných podnikatelů či lobbistů v zemi. Dle informace v současné době (2018) již není spojen s kriminálními strukturami a nepoužívá kriminální praktiky, jako tomu údajně bylo do roku 2012, přičemž vyšetřování těchto případů neprobíhalo až do roku 2012 transparentně. Od nástupu nové vlády se však situace zlepšovala.

[31] Dále žalovaný odkázal na informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 2. 1. 2018, čj. 123372/2017-LPTP, resp. ze dne 15. 12. 2016, čj. 123646/2016-LPTP, „Gruzie – Kriminalizace občanů bezpečnostními složkami, ochranné mechanismy proti kriminalizaci“. Z nich plyne, že kriminalizace občanů bezpečnostními složkami se údajně objevovala za předchozí vlády mezi lety 2003 – 2012. Poté se již však nevyskytuje. Navíc, v případě, že by se dotyčný cítil poškozený státními orgány či jejich nečinností, je dle informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 2. 1. 2018, čj. 123496/2017-LPTP, možnost obrátit se na policii v případě poškození způsobeného trestnou činností v Gruzii stejně reálná jako v kterékoli evropské zemi. Stížnost na jednání policie nebo prokuratury je možné podat na Generální inspekci. Se stížnostmi na jednání či nečinnost úřadů se lze obrátit rovněž na veřejného ochránce práv (ombudsmana), jehož institut je v Gruzii velmi silný.

[32] Mimo jiné i na základě výpovědi stěžovatele během doplňujícího pohovoru dne 26. 2. 2018, že v reakci na stížnost došlo k výměně soudce řešícího stěžovatelovo trestní řízení, jakož i zmíněným případům vyšetřování či odsouzení státního zástupce či bývalého ministra vnitra, žalovaný dospěl k závěru, že „*justice v Gruzii funguje do značné míry nezávisle*“. V závěru pak uzavřel, že v období od udělení doplňkové ochrany stěžovateli došlo v Gruzii k podstatnému vývoji, a to nejen ohledně vlivu A. T. na státní orgány, ale především v práci samotné justice a státních orgánů. Ačkoli Gruzie nemá zcela nezávislý mechanismus pro vyšetření případů mučení, země přijala řadu reforem, přičemž i přes některá podezření, že existují politicky motivovaná trestní stíhání, není gruzínská justice ani zdaleka pod totální kontrolou vlády a zachovává si poměrně vysokou míru autonomie.

[33] Stěžovatel oproti tomu tvrdí, že v trestním řízení, které je v jeho případě vedeno, i nadále neexistují žádné garance řádného a spravedlivého procesu a respektování presumpce neviny. Jeho trestní stíhání je důsledkem perzekuce jeho osoby ze strany gruzínských úřadů, a to v návaznosti na široký vliv A. T. Tvrdí, že pokud bude vydán do Gruzie, nebo se tam dostane, bude uvězněn a hrozí mu nelidské a ponižující zacházení a trestání. Na tuto část argumentace se Nejvyšší správní soud zaměřil.

[34] Ohledně důvodů uvedených žalovaným pro neprodloužení doplňkové ochrany Nejvyšší správní soud zjistil, že jsou zčásti zavádějící. Jak již bylo shora popsáno, jedním z důvodů, o které žalovaný opřel závěr o neprodloužení doplňkové ochrany, byla změna situace v Gruzii. V této části musí Nejvyšší správní soud dát zapravdu stěžovateli, že žalovaný (slovy stěžovatele) z podkladů vyhodnotil toliko pozitivní zprávy, aniž vzal v úvahu řadu negativních. Je tomu tak v případě zprávy Freedom House z 27. 2. 2018, z níž žalovaný citoval pouze z kontextu vytrženou část o významném zlepšení demokratického vývoje v Gruzii. Nehledě na to, že samotný demokratický vývoj ještě nemusí mít vliv na stav právního státu, žalovaný pominul hned následující informaci (větu), že oligarchové však mají nepřiměřeně velký vliv na strategická a politická rozhodnutí a nezávislost soudů je nadále narušována zájmy výkonné a zákonodárné složky státní moci. Stejně tak žalovaný pominul odpověď na otázku „*F1. Existuje zde nezávislé soudnictví?*“. Zde se uvádí, že rušivé zasahování do činnosti soudů ze strany výkonné a zákonodárné moci zůstává podstatným problémem, stejně jako nedostatečná transparentnost a profesionalita soudních řízení, vč. konkrétního příkladu možného politického rozhodnutí Nejvyššího soudu zkritizovaného později Evropským soudem pro lidská práva. Ve vztahu k zárukám řádného procesu zpráva uvádí, že tato ochrana není v praxi vždy respektována a úřad veřejného obhájce nebo ombudsman zaznamenali případy porušení zákonů, včetně nevykonání rozsudků Ústavního soudu v plném rozsahu, administrativních prodlev v soudních řízeních, porušení práva obviněného na presumpci neviny, než je vina prokázána a odepírání přístupu k právníkovi po zatčení. Dále organizace sledující dodržování lidských práv i ombudsman nadále vyjadřovali znepokojení nad porušováním lidských práv zadržených osob, kterého se dopouští policie, přičemž ombudsman hovořil o nedávném zvýšení počtu zatčených osob přicházejících do vazebních zařízení se zraněními, která lze možná připsat na vrub špatného zacházení ze strany policie. Násilí ve věznicích je nadále problémem. Přetrvávajícím problémem zůstala též korupce ve státní správě, jež může mít podobu úplatků, výměny důvěrných interních informací a zastrašování. Uplatňování protikorupčních opatření ve vysoce postavených kruzích bylo nedostatečné.

[35] Obdobně selektivně žalovaný pracoval i se zprávou Ministerstva zahraničních věcí USA z 20. 4. 2018. Uvedl sice, že vláda podnikla kroky k vyšetření některých nařčení z porušení lidských práv, avšak již nezmínil druhou část téže věty, že zde přetrvávaly nedostatky. Stejně tak zmiňovaná pochvala vlády veřejným ochráncem práv je vytržena z kontextu, neboť se jedná o dílčí pochvalu v rámci jinak kritického hodnocení, že se pracovníci státních orgánů nadále dopouštějí mučení a jiného nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestání. Úřad veřejného ochránce práv referoval o zvýšení počtu stížností na špatné zacházení ze strany policie, přičemž dle jeho názoru není vyšetřování účinné, nezávislé, pohotové ani nestranné. Ve zprávě se dále uvádí, že i v roce 2017 nadále existovaly známky narušování nezávislosti a nestrannosti soudů a soudci byli ovlivněni politickým tlakem přicházejícím zevnitř i z vnějšku justičního systému. Veřejný ochránce práv též referoval o četném porušování práva na spravedlivý soudní proces, přičemž dle nevládních organizací toto právo nebylo v některých mediálně sledovaných a politicky citlivých případech naplňováno. Tato zpráva také poukazuje na to, že i přes celkové zlepšení podmínek ve věznicích a vazebních zařízeních jsou i nadále podmínky v některých zařízeních nelidské (nedostatečné větrání, nedostatek přirozeného světla, minimální životní prostor a nedostatečná zdravotní péče).

[36] Podmínkami ve věznicích se přitom žalovaný v rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany vůbec nezabýval, ačkoli i to byl aspekt, který žalovaný zvažoval při rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany (poukazoval na podprůměrné vězeňské podmínky a přetrvávající špatné zacházení s vězni kritizované Benátskou komisí Rady Evropy.

[37] Pokud jde o výše uvedenou informaci, že oligarchové mají nepřiměřeně velký vliv na strategická a politická rozhodnutí a nezávislost soudů je nadále narušována zájmy výkonné a zákonodárné složky státní moci, je si Nejvyšší správní soud vědom toho, že se žalovaný zabýval osobou A. T., o níž stěžovatel tvrdí, že má i nadále široký vliv. Na základě informace Ministerstva zahraničních věcí čj. 125668/2017-LPTP žalovaný konstatoval, že ke ztrátě jeho významného vlivu na státní aparát došlo již v závěru roku 2012 s koncem vlády Sjednoceného národního hnutí, na níž byl napojen. Pakliže ale žalovaný v dubnu 2016 udělil stěžovateli doplňkovou ochranu mj. z důvodu významného vlivu A. T. na státní aparát, přestože ten již byl dle nyní použité zprávy téměř čtyři roky „mimo hru“, pak v úvaze žalovaného, že v tomto ohledu po roce 2016 došlo k významné a trvalé změně, jež by v této dílčí části odůvodňovala závěr o pominutí hrozby vážné újmy, panují vnitřní rozpory. V dalším řízení tedy bude zapotřebí objasnit, proč v roce 2016 bylo třeba ke kontaktům této osoby přihlédnout, zatímco v řízení o prodloužení doplňkové ochrany má dle žalovaného jít již o skutečnost irelevantní. Tato úvaha chybí, a proto je v této části rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[38] Ačkoli z uvedených zpráv o zemi původu plynou jistá zlepšení, nelze přehlédnout, že řada výtek přetrvává. Jde přitom o výtky relevantní ve vztahu k situaci stěžovatele, kterému v Gruzii hrozí trestní stíhání a uvěznění. S těmito výtkami je třeba se v dalším řízení vypořádat. Za tím účelem bude třeba provést doplňující pohovor, jehož úkolem bude zjistit, zda trestní řízení v Gruzii stále probíhá a jaký je jeho vývoj, jakož i obstarat nové zprávy o zemi původu a z nich zjistit, jaká je úroveň nezávislosti justice, neboť z výše reprodukovaných zpráv plyne, že částečná zlepšení nelze prozatím považovat za jednoznačná a řada problémů přetrvává, a jaké jsou podmínky vězněných osob (a to i pokud jde o poskytovanou zdravotní péči). Jak již bylo uvedeno výše, bude zapotřebí také objasnit, proč v roce 2016 bylo ještě třeba přihlédnout ke kontaktům A. T. na státní aparát, zatímco v řízení o prodloužení doplňkové ochrany již nikoli.

[39] Z výše uvedeného tak dle Nejvyššího správního soudu plyne, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve shromážděných podkladech, resp. je s nimi v rozporu, ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a z části je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Pokud pak městský soud napadené rozhodnutí přes uvedené vady řízení nezrušil, zatížil sám své rozhodnutí vadou dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

[40] Tyto vady nebrání tomu, aby se Nejvyšší správní soud ve stručnosti vyslovil i k dalším kasačním námitkám. Některé kasační námitky se nicméně poněkud míjely s předmětem posuzované věci a to do značné míry i činilo samotnou kasační řízení méně přehlednou. Tyto kasační námitky také nereagovaly na argumentaci městského soudu, což je hlavním účelem kasační stížnosti. V prvé řadě jsou to námitky poukazující na dosavadní extradiční řízení a s tím spojené důkazní návrhy. Městský soud přiléhavě vysvětlil,

že veškerá tato argumentace časově předchází rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany a vztahuje se k situaci, která v zemi žalobcova původu panovala v období do let 2014, 2015 a trvala i v roce 2016, nikoli však v roce 2018, kdy bylo rozhodováno o žádosti žalobce o prodloužení doplňkové ochrany. Předmětem nyní posuzovaného správního řízení pak nebylo vydání stěžovatele do Gruzie, ale prodloužení mezinárodní ochrany. Podstatu tohoto řízení městský soud chápe správně, stejně jako podstatu institutu mezinárodní ochrany, jak plyne z bodu 39 jeho rozsudku. V rámci tohoto řízení také nebylo možné přezkoumávat postup orgánů činných v trestním řízení v zemi původu žalobce, jakož ani vinu stěžovatele. A už vůbec není možné vyžadovat jakékoli informace od gruzínských státních orgánů, tedy například informace z trestního spisu, čehož se stěžovatel dovolává (sic!). Jde o jednu ze základních zásad řízení ve věci mezinárodní ochrany (viz § 19 odst. 2 zákona o azylu, podle něhož žalovaný, popřípadě další orgány veřejné moci, nesdělí žádným způsobem informace jakkoli se vztahující k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany a nezíská informace o žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylantovi nebo osobě požívající doplňkové ochrany od údajných původců pronásledování nebo vážné újmy). Irelevantní je také argumentace v tom směru, že by žalobci měl být pro jeho zdravotní stav udělen humanitární azyl, neboť i tento argument pomíjí, co bylo předmětem správního řízení, tím nebylo řízení o udělení azylu, nýbrž řízení o prodloužení doplňkové ochrany.

[41] Poslední námitkou se stěžovatel dovolává § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, a to s odkazem na čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svůj rodinný život na území České republiky. Obecně není vyloučeno, aby osoba požívající doplňkové ochrany předestřela nová tvrzení, jež by mohla odůvodnit prodloužení této ochrany z jiného důvodu, než z toho, na jehož základě byla tato ochrana původně udělena (viz rozsudek NSS čj. 6 Azs 15/2013-35, body 14 až 16). Ve vztahu k této námitce judikatura Nejvyššího správního soudu dovodila, že zásah do rodinného života cizince může představovat důvod pro mimořádné udělení doplňkové ochrany jen za velmi výjimečných okolností (rozsudky NSS z 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze 17. 9. 2010, čj. 2 Azs 14/2010-92, a z 11. 3. 2015, čj. 3 Azs 256/2014-27). Takové okolnosti nemohou spočívat pouze v tom, že na území České republiky legálně pobývá manželka a zletilé dcery stěžovatele. Ve vztahu k argumentaci vycházející ze zdravotního stavu stěžovatele (oční vadu) Nejvyšší správní soud odkazuje na svou judikaturu, podle níž nižší úroveň zdravotnictví v zemi původu bez přistoupení dalších okolností nemůže založit důvod pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky NSS z 18. 10. 2005, čj. 3 Azs 226/2005-68, nebo z 26. 7. 2007, čj. 2 Azs 30/2007-69). Nelze vyloučit, aby byla doplňková ochrana udělena žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu, ale to pouze ve velmi výjimečných případech (srov. judikaturu citovanou v rozsudku NSS z 1. 4. 2021, čj. 2 Azs 383/2020-24, body 18–20). Podle rozsudku Evropského soudu pro lidská práva z 13. 12. 2016 ve věci *Paposhvili v. Belgie*, stížnost č. 41738/10, půjde o případy vážně nemocných osob, „*u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života*“ (bod 183). O takový případ (tedy že by stěžovatel trpěl tak závažnou chorobou, která by bez dalšího měla mít za následek přiznání doplňkové ochrany) se však u stěžovatele nejedná.

[42] Závěrem Nejvyšší správní soud konstatuje, že důkazní návrhy stěžovatele považoval za nadbytečné, a to zejména s ohledem na důvody, pro které zrušil rozhodnutí žalovaného. Řada důkazních návrhu také směřovala k prokázání skutečností, které nebyly pro posouzení věci podstatné (viz body [23] a [24] tohoto rozsudku). Obecně pak lze uvést, že ačkoli není vyloučeno provádění dokazování v řízení před krajským soudem, jde-li o důkazy navrhované ve vztahu k prokázání skutečností tvrzených již v řízení před Nejvyšším správním soudem, nemělo by být toto právo nadužíváno, protože by se tím popíral přezkumný charakter řízení o kasační stížnosti. Na situaci, kdy krajský soud neprovede navrhované důkazy, je totiž třeba reagovat důslednou argumentací směřující proti důvodům, kterými krajský soud neprovedení jednotlivých důkazů odůvodnil, a nikoli prostým zopakováním důkazních návrhů v kasační stížnosti.

## IV. Závěr a náklady řízení

[43] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu, a pokud již v řízení před městským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí městského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že v dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, než zrušit napadené rozhodnutí, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s. tak, že sám napadené rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[44] V případě, že Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí městského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází soudní řád správní z celkového úspěchu ve věci (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[45] Stěžovatel tak má právo na náhradu nákladů v plné výši, neboť ve věci měl úspěch. Pokud jde o náklady řízení o žalobě, ty spočívají v odměně advokáta, která zahrnuje odměnu za deset úkonů právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení, sepsání žaloby, sepsání repliky k vyjádření žalovaného, účasti na dvou jednáních před městským soudem konaných ve dnech 18. 6. 2020 a 29. 6. 2020, a pěti dalších poradách s klientem konaných ve dnech 27. 12. 2018, 8. 1. 2019, 19. 3. 2020, 17. 6. 2020 a 26. 6. 2020 [dle § 11 odst. 1 písm. a), c), d) a g) advokátního tarifu], tj. 10 x 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku ve výši 300 Kč za každý úkon (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 10 x 300 Kč. Odměna advokáta činí 34 000 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o 21% sazbu této daně, tj. o 7 140 Kč. Celkově tedy náklady řízení před městským soudem činí 41 140 Kč.

[46] Náklady řízení o kasační stížnosti spočívají v odměně advokáta, která zahrnuje odměnu za dva úkony právní služby spočívající v jedné další poradě s klientem konané

pokračování

14. 8. 2020 a sepsání kasační stížnosti vč. jejího doplnění [dle § 11 odst. 1 písm. c) a d) advokátního tarifu], tj. 2 x 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku ve výši 300 Kč za každý úkon (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 2 x 300 Kč. Odměna advokáta činí 6 800 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o 21% sazbu této daně, tj. o 1 428 Kč. Celkově tedy náklady řízení před Nejvyšším správním soudem činí 8 228 Kč.

[47] Náhradu nákladů řízení v celkové výši 49 368 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Přemysla Hoke, advokáta.

**Poučení:** Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. února 2022

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu